

la humanitat

Fundador Lluís Companys

«Ahir al matí em van informar de la mort tràgica de Lluís Companys, darrer cap del govern de Catalunya. Companys, conduït fins a Barcelona, és condemnat a mort i després executat... Companys va presidir i governar Catalunya durant les hores més tristes i amargues de la seva història. Déu i la Història jutjaran la seva vida. Nosaltres, catalans, no oblidarem mai la seva mort.»

COMTE DE GÜELL

Núm. 16

PORTANTVEU D'ESQUERRA REPUBLICANA DE CATALUNYA

30 de novembre de 1961. MEXIC, D. F.

XXI ANIVERSARI DE L'ASSASSINAT DEL PRESIDENT DE CATALUNYA LLUIS COMPANYS

EDITORIAL

Com se sap, ha estat tres dies a Mèxic, en visita oficial, Pandit Jawaharlal Nehru, el nou apòstol de la India, el país de l'humanisme i de l'espiritualitat. Venia dels Estats Units, on s'entrevistà amb el President Kennedy, a l'entorn dels greus problemes internacionals, en la seva bella labor de missatger de la pau.

La rebuda que ací li feren fou afectuosa, entusiasta, impressionant.

Mèxic, estima la India; admira els seus elevats ideals i sap que amb ella hi ha afinitats en el terreny de la política internacional, patriòtic i pacifista.

Nosaltres, que estiguérem al camp d'aviació en el moment de l'arribada de l'il·lustre hoste, vam poder presenciar aquell magnífic espectacle. Quan s'obrí la portella de l'avió i aparegué la figura inconfusible de Nehru, sempre tan blanca i patriarcalment acollidora, un esclat imponent d'aplaudiments i visques ressonà per l'espai. Eren centenars d'estudiants d'ambdós sexes que havien anat a donar-li la benvinguda, com un ídol de les multituds.

Els dos Presidents, el de Mèxic i el de la India, s'abraçaren; en aquell moment transcendental i històric es signava, espiritualment, el millor pacte d'amistat que podien signar aquests dos pobles amics.

* * *

Però, el que nosaltres volem donar a conèixer, no és precisament el viatge de Nehru a Mèxic, no; és un gest i unes paraules del fill espiritual de Gandhi que, pel seu profund sentit humà i acusatiu, estem segurs que penetrarà molt endins del cor de tots els bons catalans.

Un ex-diplomàtic espanyol, exiliat, empenyent i obrint-se pas entre l'aglomeració, va poder arribar fins a presència de Nehru.

—No em coneixeu? —li preguntà, un xic emocionat.

L'home se'l mirà, fixament, i no reconeixent-lo, respongué:

—No... no us recordo.

—Sóc... Ens vam conèixer a Barcelona, quan vós vàreu venir a visitar el poble català. En presentar-vos al Parlament de Catalunya, us va rebre Lluís Companys, que n'era el President. Vós féieu aquell viatge per Europa propagant les doctrines de Gandhi i lluitant per la independència de la India i en favor de la llibertat dels pobles oprimits.

En aquell instant, Nehru, alçant els ulls, i adoptant una actitud absent, nostàlgicament evocadora, féu:

—Barcelona... Catalunya... Lluís Companys... El que van fer amb el President de Catalunya, Lluís Companys, és un dels crims més monstruosos que registra la història de la humanitat... »

* * *

De tant en tant, enmig de tants desenganys i decepcions, rebem aquestes dosis de reconfortament. Perquè aquestes coses, a nosaltres, que estimem amb tendresa la nostra terra i sentim profundament la mort dels nostres Màrtirs, ens commouen; ens fan espurnejar els ulls i ens encoratgen perquè veiem que no estem sols, que encara hi ha en el món figures senyeres que es recorden del nostre calvari i acusen als nostres botxins.

No, no defallim; seguim, com sempre, fidels a la nostra pàtria i a la nostra bandera.

Els pobles, es rebel·len; volen llibertat.

El nostre, de poble, també es rebel·larà. Perquè, si bé és cert que cada dia van desapareixent més els fruits vells, també ho és que ja ha brotat la llavor nova.

S'esfumará el crepuscle que obscureix i ofega, i tornarà a renèixer una alba lluminosa i resplendent.

Catalunya no pot morir, no pot desintegrar-se ni desaparèixer, perquè, com el sol que hi bat i el bon aire que s'hi respira, és filla de la mateixa Naturalesa i forma part també del món.

CONFERENCIA

“El Lluís Companys que jo he conegut”

per Josep VIADIU

Sé que es tracta d'un cas d'atreuiment el fet d'haver acceptat la gentil invitació que em féu el Consell Directiu d'aquest benemèrit Orfeó Català, de Mèxic, per a donar aquesta conferència en commemoració de la inoblidable data del 15 d'Octubre, ja que no he comptat amb altres elements de consulta que una memòria amb fallida, i que, de més a més, tot el que jo pugui dir crec que està un xic per sota del que vosaltres deveu saber a l'entorn del President de la Generalitat de Catalunya, en Lluís Companys, l'home sacrificat per la més vil i menyspreable Espanya oficial, el militarisme i la reacció.

Prego, doncs, la vostra benevolença per tot el que vaig a contar-vos, puix que l'únic motiu que em va fer decidir fou el de retre el meu modest tribut a la memòria d'un home que, degut a la intensitat de les seves lluites i a la fermesa que mostrà davant dels seus victimaris, li he tingut sempre un veritable afecte i un record perdurable.

De manera que, en parlar de Lluís Companys, del lluitador i de l'idealista, en relació a la seva actuació com advocat en defensa dels sindicalistes perseguits, seria pecar de desagrat si no fes esment d'un

grup d'homes pertanyents a les rengleres del republicanisme, que aportaren el seu concurs i el seu desinterès a la nostra rebel·lia i al millorament de la classe treballadora.

Per tal motiu, deixarem apart els valors classificats com a anarquistes (a Lluïnas, Tarrida del Màrmol, Farga Pellicer, Anselmo Lorenzo, Josep Prat i tants d'altres que foren els ideòlegs i forjadors del moviment obrer qualificat d'anarco-sindicalista), a fi de fer un breu resum de la col·laboració prestada per aquells republicans que hem fet al·lusió, tots ells ben coneguts i estimats per vosaltres.

Començarem per fer desfilar la venerable figura de Francesc Pi i Margall, que indubtablement molt influí en les arrels ideològiques del moviment de la C.N.T., amb les traduccions que féu de Proudhon, i també amb la seva aportació humanista i la seva concepció federalista. A més, sabem que alguns dels antics federals foren presidents de les velles societats de resistència, que quasi les úniques biblioteques populars que existien a Catalunya estaven instal·lades en els centres federals; que, per cert, moltes d'elles eren presidides per les efígies d'en Pi i Margall i de Pi i Ar-